

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

397

Vragen van het lid **Mohandis** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht dat de cultuursector een kaalslag vreest* (ingezonden 11 september 2024).

Antwoord van Minister **Bruins** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 25 oktober 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 183.

Vraag 1

Kent u het bericht¹ dat uit onderzoek dat in opdracht van onder meer het Cultuurfonds en Kunsten '92 is uitgevoerd blijkt dat de cultuursector zwaar zal worden geraakt door de voorgenomen bezuinigingen? Zo ja, bent u het met de directeur van het Cultuurfonds eens dat gesproken kan worden van een kaalslag? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

Ik ben bekend met het bericht en het onderzoek dat is uitgevoerd. Ik realiseer mij goed dat de keuzes van het kabinet impact zullen hebben op de cultuursector.

Vraag 2

Wat vindt u van de uitkomsten van dit onderzoek? Heeft u zelf onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijke gevolgen van uw voorgenomen bezuinigingen en btw-verhoging op kunst en cultuur? Zo nee, waarom niet? Zo ja, komen uw bevindingen overheen met deze onderzoeksuitkomsten?

Antwoord 2

Ik vind het een overzichtelijk rapport, waarin ook de waarde van de sector voor Nederland goed wordt beschreven. De keuze voor het afschaffen van het verlaagde btw-tarief op culturele producten en diensten, waar overigens ook sport onder valt, is onder andere gemaakt op basis van de evaluatie van de verlaagde btw-tarieven. Hieruit volgde dat het verlaagd btw-tarief over het algemeen deels doeltreffend, maar geen doelmatig instrument is om de

¹ nos.nl, d.d. 11 september 2024: Kunstsector vreest kaalslag: «Alle cultuurinkomsten geraakt door kabinetsplannen»; <https://nos.nl/artikel/2536689-kunstsector-vreest-kaalslag-alle-cultuurinkomsten-geraakt-door-kabinetsplannen>

beoogde doelen te bereiken. Voor de voorgenomen btw-verhoging is verder geen specifieke impactanalyse verricht.

Vraag 3

Onderschrijft u het levensgrote gevaar van een negatief domino-effect waardoor alle inkomstenbronnen van de cultuursector geraakt zullen worden, oplopend tot 200 tot 250 miljoen minder inkomsten per jaar, veroorzaakt door minder private inkomsten uit kaartverkoop (door de voorgenomen btw-verhoging), de te verwachten teruglopende gemeentesubsidies en de lagere afdrachten uit goededoelenloterijen? Zo nee, waarom niet? Denkt u ook niet dat deze maatregelen de culturele instellingen in de regio extra hard zullen raken en dat cultuur minder of zelfs niet toegankelijk worden voor lagere en middeninkomens? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

De culturele sector heeft een uitgesproken heterogeen karakter. De afzonderlijke deelsectoren en disciplines kunnen niet over één kam worden geschoren, er zijn grote verschillen in kostenstructuren en verdienpotentieel van de verschillende sectoren, disciplines, regio's en ondernemers. Ik ben mij ervan bewust dat een deel van de sector inderdaad te maken kan krijgen met een stapeling van verschillende maatregelen en dat dit van invloed kan zijn op de toegankelijkheid en spreiding van culturele activiteiten. Daar staat tegenover dat het kabinet een aantal maatregelen heeft uitgewerkt op het gebied van bestaanszekerheid en ten behoeve van de koopkracht van huishoudens en het ondernemersklimaat. Ook is er voor de periode 2025–2028, in vergelijking met het budget waarmee de vorige periode is gestart, structureel € 152,4 miljoen per jaar meer beschikbaar voor de culturele basisinfrastructuur, inclusief fondsen.

Vraag 4

Klopt het dat uw voorgenomen maatregelen deels zijn gebaseerd op verouderde cijfers over de veronderstelde prijselasticiteit in de cultuursector? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid om de aan de kabinetsvoornemens ten grondslag liggende feiten en cijfers onafhankelijk te laten valideren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De keuzes die het kabinet heeft gemaakt met betrekking tot het verlaagde btw-tarief zijn gebaseerd op het eerdergenoemde onderzoek, het streven naar fiscale vereenvoudiging en de ambtelijke verkenning naar de fiscale regelingen. Het budgettaire belang van het verlaagde btw-tarief op culturele producten en diensten is gebaseerd op cijfers van het CBS en bijgesteld sinds het Hoofdlijnenakkoord. Daarnaast is de raming voor het afschaffen van het verlaagde btw-tarief reeds gecertificeerd door het Centraal Planbureau.

Vraag 5

Welke gevolgen verwacht u van de voorgenomen kabinetsmaatregelen ten aanzien van de uitvoering van de gewenste uitgangspunten van fair pay? Deelt u de mening dat de voorgenomen kabinetsmaatregelen er niet toe mogen leiden dat kunstenaars en makers terugvallen in hun inkomsten?

Antwoord 5

Culturele instellingen die vanuit de basisinfrastructuur (bis) subsidie van de Rijksoverheid ontvangen, zijn vanaf 2025 verplicht tot eerlijke betaling (fair pay). Voor deze instellingen geldt dat zij zich per 1 januari 2025 moeten verbinden aan collectieve tariefafspraken. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aansluiten bij een CAO of honoreringsrichtlijn. De fair practice code is een code die is opgesteld voor en door het culturele veld. Ik zie het als de verantwoordelijkheid van het veld om zich tot deze code te houden. Het onderschrijven van de fair practice code is een voorwaarde voor subsidiëring door de Rijksoverheid; daarmee wordt en blijft «fair pay» de norm.

Vraag 6

Welke gevolgen verwacht u van de voorgenomen kabinetsmaatregelen voor het lokale culturele leven? Deelt u de vrees dat gemeenten en provincies niet in staat zullen zijn om bijvoorbeeld de lokale muziekscholen, culturele

verenigingen, theaters en regionale professionele gezelschappen adequaat te ondersteunen en dat dus een substantieel aantal cultuuruitingen zal ophouden te bestaan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Allereerst over gemeentefinanciën in het algemeen. Gemeenten en provincies hebben zorgen over hun financiën, en hoe zij met het geld dat zij vanuit het Rijk krijgen hun taken goed kunnen uitvoeren. Daar ben ik me van bewust. In 2026 is er inderdaad minder geld beschikbaar dan in 2025. Dit komt doordat het extra budget in 2022 tot en met 2025 voor een groot deel incidenteel is. Daarbij merk ik echter ook op dat dit budget historisch hoog was. De middelen die gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds zijn bestedingsvrij. Gemeenten en provincies voeren hun eigen beleid op cultuur en bepalen daarin hun eigen prioriteiten. Het is dan ook niet aan mij om iets te zeggen over hoeveel budget gemeenten aan cultuur kunnen of moeten uitgeven. Overigens zie ik dat gemeenten en provincies de zorg voor cultuur heel serieus nemen. Ik vind het belangrijk dat we ook vertrouwen hebben in de keuzes die zij maken. Daarnaast ben ik gesprek met IPO en VNG over het maken van bestuurlijke afspraken over cultuurbeoefening, zodat we ons als overheden gezamenlijk kunnen blijven inzetten voor een gezonde infrastructuur en toegankelijkheid door het land. Onderwijs in muziek, dans, drama, beeldende vorming aan personen jonger dan 21 jaar is overigens vrijgesteld van btw; op deze activiteiten heeft het afschaffen van het verlaagde btw-tarief dus geen invloed.

Vraag 7

Waarom is niet eerder een degelijke impactanalyse gemaakt van de voorgenomen btw-verhoging? Bent u bereid om deze analyse alsnog uit te voeren voor cultuurgoederen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Het vorige kabinet heeft naar aanleiding van het rapport over fiscale regelingen een ambtelijke verkenning laten uitvoeren. De verkenning is op 15 september 2023 met uw Kamer gedeeld. In deze verkenning is een globale inschatting gemaakt van de effecten van de btw-verhoging. Het kabinet heeft geen noodzaak gezien om verder onderzoek te doen naar de impact op deze sector. De btw-maatregelen worden in 2028 geëvalueerd. Hierin zal gekeken worden naar de mate waarin de verhoging wordt doorberekend aan consumenten en daarmee het effect op de vraag. Tot slot zal er na invoering een eerste analyse gedaan worden van de korte termijn impact van de btw-maatregelen.

Vraag 8

Bent u bereid om in overleg te treden met vertegenwoordigers van de kunst- en cultuursector om te bezien hoe de te vreezen teruggang van 9 tot 12 procent kan worden voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Ik ben altijd bereid in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van de kunst- en cultuursector. Onlangs heb ik bijvoorbeeld al kennis gemaakt met Kunsten '92 en ben ik in gesprek met cultuurwethouders. Ook heeft een vertegenwoordiging van de culturele en creatieve sector over de verhoging van het btw-tarief gesproken met de Staatssecretaris van Financiën. Mijn beleid blijft erop gericht te zorgen voor een hoogwaardig cultureel aanbod in heel Nederland. Dat doe ik onder andere middels het financieren van de culturele basisinfrastructuur (BIS) en de Rijkscultuurfondsen. Tegelijk moeten we beseffen dat het kabinet keuzes moet maken in wat het kan en wil doen, binnen de financiële mogelijkheden die er zijn. Ik besef mij dat dit invloed kan hebben op het culturele aanbod in Nederland en dat er soms moeilijke keuzes gemaakt moeten worden door instellingen, waarbij de conclusie ook kan zijn dat een activiteit niet meer haalbaar is.

Vraag 9

Bent u bereid om de voorgenomen kabinetsvoornemens zoals bijvoorbeeld inzake de btw-verhoging op cultuurgoederen te heroverwegen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Nee, het intrekken van het verlaagde btw-tarief op culturele producten en diensten is een keuze van het kabinet en deze wordt altijd integraal gezien. Ik ben blij dat het kabinet heeft besloten de voorgenomen versoering van de giftenaftrek te heroverwegen. Dat betekent dat particuliere giften aan culturele organisaties kunnen blijven worden afgetrokken. Daarnaast wil ik samen met mijn collega's onderzoeken of er nog andere manieren zijn om het geven aan, in dit geval, cultuur te stimuleren. De uitkomsten van het onderzoek naar de giftenaftrek bieden hiervoor kansen.